

Vi krånglar till det både för oss och flyktingarna

Svenska Dagbladet den 4 november 2016

Denna höst har det flera gånger rapporterats att svenska kommuner köper bostadsrätter för att hyra ut till nyanlända flyktingar. Tidigare har kommunerna kritiserats för att flyktingar ges förtur i kommunala bostadsköer. Samtidigt oroar sig våra beslutsfattare för ökad främlingsfientlighet. Även den som är luttrad av den svenska politikens egenheter kan med fog fråga sig vad tusan vi håller på med.

Låt oss först konstatera att människor som flyr till Sverige i första hand är ute efter fred, demokrati och rimliga möjligheter att försörja sig för egen maskin. När vi väljer att i stället för det sistnämnda erbjuda en säregen kombination av bidrag och offentliga åtgärder krånglar vi till det, både för oss själva och för flyktingarna. För att begripa hur vi hamnade i den situationen får vi blicka bakåt en smula.

För cirka 30 år sedan startade en omfattande liberalisering av Sveriges då slutna och monopoldominerade blandekonomi. Men medan marknader för exempelvis bank- och finanstjänster, inrikesflyg, telefoni och taxi förändrades i grunden, fick arbets- och bostadsmarknaderna på sin höjd lite ny fasadfärg. Den politiska viljan att göra mer, saknades.

Svenskar är således vana vid att jobb och bostad är något man skaffar sig genom nätverk, köer, kontakter och tålamod. Denna diffusa allokeringsprincip är förvisso varken effektiv eller flexibel, och den kan inte heller försvaras med att den gynnar de svagaste i samhället. Av åtminstone två skäl är förändring likväl osannolik.

För det första har det vuxit fram kompletterande system som mildrar problemen med bristande effektivitet och flexibilitet. På arbetsmarknaden kan företagen köpa sig den önskade flexibiliteten via bemanningsföretag och tillfälliga anställningar. På bostadsrättsmarknaden kan den med ont om tid och gott om pengar köpa sig en bostad.

För det andra tror systemens politiska försvarare att frånvaron av marknad gynnar samhällets svagaste. Detta är en av de största villfarelserna i svensk politik. I själva verket är det i regel de som har mest makt och resurser som bäst förmår slå mynt av bristande konkurrens. Det gäller även när konkurrensen begränsas av välmenande politiker som tror sig hjälpa de svagaste. Just nu är bostadsrättsägare vinnare när kommunernas jakt på flyktingbostäder ökar priserna. De som letar enkelt och billigt boende i den kommunala bostadskön har det tuffare.

Andreas Bergh